ב"ה | כ"ט ניסן - י"ב אייר תשפ"ב | נ"ד - ס"ז יבמות | שנה אחת עשרה

מחודדים

ת"ר ושננתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפיך (קידושין ל.)

גליון 243

סיכומי דף היומי

מערכת: 073-249-0403

sikumhadaf12@gmail.com

לע"נ

הגה"ח ר' **פינחס רוזנבוים** זצ"ל

נלב"ע כ"ו ניסן תשע"ז

לעילוי נשמת הגה"ח המייסד אבינו רבי פינחס בן הרה"ח בנימין ביינוש זצ"ל הנו"מ פייגא מרים שתחי'

נלב"ע כ"ו ניסן תשע"ז

ת . נ . צ . ב . ה .

יבמות דף נ"ד . שב"ק מברכים פרשת קדושים - כ"ט ניסן תשפ"ב

דף נ"ד - ע"א

היו שניהם אנוסים שקונה ביבמה - היינו שהתכוון לאשתו, ותקפוהו עכו"ם ודבקוהו ביבמתו, אבל אנסוהו עכו"ם לבוא על יבמתו אינו בכלל אונס, שאין קישוי אלא לדעת.

'יבמה יבא עליה ולקחה לו לאשה ויבמה', יבמה יבא עליה - בין בשוגג בין במזיד בין באונס בין ברצון. ולקחה - אפילו שלא כדרכה, שס"ד שדווקא כדרכה שכתוב 'להקים לאחיו שם' מקום שמקים שם. ויבם - ביאה גומרת בה ואין כסף ושטר גומרים בה, ויבמה - אפילו בעל כרחה.

'ואם לא יחפוץ האיש' - הא לכתחילה מצוה לייבם יותר מלחלוץ.

ישן לא קנה ביבמתו, שנאמר 'יבמה יבא עליה' - צריך שיכווין לשם ביאה, וישן לאו בר דעת ואין קניינו קנין, אבל מתנמנם קנה, והיינו כגון שקרו ליה ועני ולא ידע לאהדורי סברא וכי מידכרו ליה אידכר. אבל היבמה נקנית אף כשהיא ישנה.

נפל מן הגג ונתקע ביבמתו לא קנאה, שלא כווין לשם ביאה, וכן אם נתכוון להטיח בכותל, אבל נתכוין להטיח בבהמה והטיח ביבמתו קנאה, שהרי כיון לשם ביאה בעולם.

נפל מן הגג ונתקע בחבירו והזיקו, חייב בנזק צער ריפוי ושבת, שלומדים מ'פצע תחת פצע' שוגג במזיד ואונס כרצון, אבל פטור מבושת שאין חייב עד שיכווין.

העראה מן התורה כביאה, שנאמר בנדה 'ואיש אשר ישכב את אשה דוה וגלה את ערותה את מקורה הערה', והיא כתובה בפרשת עריות והוקשו כל העריות לנדה.

דף נ"ד - ע"ב

'ואיש אשר יקח את אשת אחיו נדה היא', וכי אשת אחיו לעולם נדה היא, אלא מה נדה יש לה היתר לאחר זמן - בשעת איסורה בכרת, אף אשת אח גם אף שיש לה היתר לאחר זמן (ביבום) - בחיי בעלה בכרת אף על פי שגירשה בעלה.

'וערות אחות אמך ואחות אביך לא תגלה כי את שארו הערה', לא הוצרך ללמד העראה באחות אב ואם שהרי לומדים מהיקש כל העריות לנדה, אלא תנהו לענין בהמה שנסקל על העראה כביאה, ונכתב בפסוק זה (אף שהוא כרת ואין דומה) כיון שכל הפסוק מיותר לדרשה.

המערה בזכר חייב סקילה - שנאמר 'משכבי אשה', ובאשה הוי העראה משכב.

'ערות אחות אביך לא תגלה ערות אחות אמך לא תגלה' שנאמר בפרשת קדושים מיותר לדרשה, שכבר נאמר בפרשת אחרי, ודרשו שבין שהיא אחות אביך או אמך מן האב בין שהיא אחות מן האם. ולולי הדרשה היינו לומדים מאיסור אשת דודו שאינה אסורה עליו אלא כשהיא אשת אחי אביו מאב אחד, ולא היינו לומדים מאחותו שאסורה גם כשהיא אחותו רק מאמו - שלומדים קרובי אב (אחות האב) מקרובי אב (אשת אחי האב), ולא קרובי אב מקרובי עצמו (אחותו).

הוצרך הפסוק ללמד איסור אחות אביו מן האם ואיסור אחות אמו מן האם, שאילו היה נאמר רק באח האב היינו אומרים שרק באב שהוא מתייחס אחריו ולא באם, ואילו נאמר רק באחות האם היינו אומרים שרק באם שהיא ודאי אמו.

ערות דודתו אשת אחי אביו היינו רק אחי אביו מאב, ולא כשהיא אחותו רק מאם, שלומדים מ'דודו' האמור בגאולת קרובים, ושם הכוונה לאחי אביו מן האב, שנאמר 'ממשפחתו יגאלנו' ורק משפחת אב קרויה משפחה.

יבמות דף נ"ה . יום א' אדר"ח פרשת אמור - ל' ניסן תשפ"ב

דף נ"ה - ע"א

אחות אשתו אסורה בין מן האב בין מן האם, שלומדים מאשת אח שאסורה מחמת עצמו ובקידושין, ולא לומדים מדודתו (אשת אחי אביו שאינה אסורה כשהוא אחיו מן האם) הגם שנאסרה בקידושין מכל מקום אינה קרובת עצמו אלא מחמת אביו.

'ערות אשת אחיך לא תגלה ערות אחיך היא (הוא)' - 'ערות אחיך היא' לרבות אחיך מן האם, שלא תלמד מדודתו שאסורה רק מן האב (שדומה לו שהיא קרובה בקידושין).

אשת אח בחיי בעלה שנתגרשה ואין לה בנים אסורה, שנאמר באיסורה 'נדה' ללמד שדינה כנדה שאף שיש לה היתר לאחר זמן בשעת איסורה היא בכרת (לעיל דף נ"ד:), וזו שיש לה בנים בחיי בעלה לומדים מעצם הפסוק, ויש לה בנים לאחר מיתת בעלה לומדים מפסוק מיותר 'ערות אחיו גלה'.

אשת אח מן האם שאין לה בנים אסורה גם אחר מיתת בעלה, ואינה דומה לאשת אח מן האב, שנאמר 'ערות אחיך היא' - בהווייתה תהא.

כרת האמור באיסור אחותו מיותר, שכבר נאמר על כל העריות 'ונכרתו הנפשות העושות', לרבי יוחנן - בא ללמד שאם עבר על כל העריות בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת, לרבי יצחק - שאף אם התרו בו למלקות אינו לוקה, שלאו שניתן לאזהרת כרת הוא ולא למלקות, ומה שאם עשה כולם בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת לומדים מפסוק 'ואל אשה בנדת טומאתה' - ממה שלא כתוב 'ולנדה לא תקרב' לחלק החיוב על כל אשה שבפרשת עריות.

בעונש כרת שבפרשת עריות נאמר 'ערירים יהיו' - שימותו הבנים שהיו להם עד שחטאו, ונאמר 'ערירים ימותו' - שימותו הבנים שנולדו להם אחר החטא.

חיוב על הערעה בחייבי לאוין לומדים ממה שכתוב 'שכבת זרע' בחיוב אשם שפחה המאורסת לעבד עברי - מכלל ששאר חייבי לאוין עוברים בהעראה. בחייבי לאוין של איסור כהונה ובקידושי ביאה - גזירה שוה 'קיחה' מ'קיחה' האמור בחייבי כריתות. בחייבי עשה וביבום - גזירה שוה 'ביאה' מ'ביאה' האמור בחייבי לאוין.

דף נ"ה - ע"ב

'שכבת זרע' הנאמר באיסור אשת איש (הגם שחייב גם על העראה) למעט משמש באבר מת שפטור, ולמ"ד שחייב - לפטור משמש אשת איש אחר מותה, אף שגם לאחר מיתה נקראת 'שארו' של בעלה.

'שכבת זרע' הנאמר בסוטה אינו למעוטי קינא לה בשלא כדרכה, שהרי 'משכבי אשה' כתיב, אלא לאביי פרט לקינא לה על נשיקה, וכמ"ד שהעראה היינו הכנסת עטרה, ולמ"ד שנשיקה היינו העראה פרט לקינא לה דרך איברים שלא תאמר שכיון שמקפיד הוי קינוי.

מחלוקת מהי העראה - י"א מנשיקה עד הכנסת עטרה, והכנסת עטרה גמר ביאה, וי"א שהכנסת עטרה היא העראה, ופחות מכך אינו כלום, וגמר ביאה היינו גמר ממש.

יבמות דף נ"ו . יום ב' פרשת אמור - ראש חודש אייר תשפ"ב

דף נ"ו - ע"א

ביאה גרועה הקונה ביבמה - לרב קונה לכל דבר, לשמואל רק לדברים שבפרשת יבום: ירושת חלק המת בנכסי אביו ולפטור צרתה מן היבום, ואם מת היבם ויש לו בנים מאשה אחרת או שהוציאה בגט אינה צריכה חליצה. אבל אינה נקנית לו להיות אוכלת בתרומה אם הוא כהן.

מחלוקת רב ושמואל: ללישנא קמא - כשנפלה ליבם מן הנשואים שכבר הייתה אוכלת בתרומה לכולם מהני ביאה גרועה להאכילה, ונחלקו בנפלה מן האירוסים שלדעת שמואל ביאה גרועה מהני רק להעמידו במקום הבעל ולא יותר ממנו. ללישנא בתרא - מן האירוסים לכו"ע אינה אוכלת, ונחלקו בנפלה לו מן הנשואים.

בת ישראל פקחת שנתארסה לכהן פקח, ולא הספיק לכונסה עד שנתחרש - אינה אוכלת בתרומה, שגוזרים אטו קידשה כשהוא חרש שקנינו לאו קנין מדאורייתא. נולד לה ממנו בן - אוכלת, מת הבן - אינה אוכלת, ולרבי נתן אוכלת, ואליבא דרב יוסף רבי נתן סובר שלא גוזרים נשואי חרש אטו קידושי חרש ואוכלת מחמת בעלה אף בשלא נולד לה בן, אך פרכוהו שמהברייתא לא משמע כן.

ביאת חרש ביבמתו הרי היא כביאה גרועה, כיון שאינו מכווין לקנותה.

יבמה שנפלה לפני כהן מאחיו שקידשה כשהיה פקח ונתחרש עד שלא כנסה - ללשון א' לרב אוכלת בתרומה אחר יבום הגם שלא אכלה כשהייתה אצל בעלה, לשמואל אינה אוכלת אלא אם בעלה נתחרש אחר שכנסה שאז אכלה אצל בעלה, וכן סובר רב ללישנא בתרא, ולדעת שמואל ללשון ב' אף אם נתחרש אחר שכנסה אין היבם מאכילה, וקשיא מברייתא שאמרה שמאכילה.

דף נ"ו - ע"ב

בת ישראל שנאנסה אף שמותרת לבעלה פסולה לכהונה לאחר מיתת בעלה. רב ששת רצה להוכיח כן ממה שתנן במתניתין שהבא על יבמתו בין באונס וכו' ועל זה קתני וכן הבא על אחת מכל העריות פסלה לכהונה והיינו גם אשת איש, והגמרא דוחה הראיה ש'וכן' דמתני' הוא בשלא כדרכה בחייבי לאוין בכהונה.

אשת כהן שנאנסה בעלה לוקה עליה משום טומאה ('לא יוכל בעלה... אחרי אשר הוטמאה') וכשפרט לך הכתוב באשת ישראל 'והיא לא נתפשה' אז אסורה, מכלל שאשת כהן אסורה אפילו אם נתפשה והרי היא בכלל האיסור 'לא יוכל בעלה...'. ושני לשונות בגמרא אם לוקה גם משום איסור זונה, שכל הנבעלות תחת בעליהם בין באונס בין ברצון בכלל 'זונה לא יקחו' הן, וכשפרט לך הכתוב באשת ישראל 'והיא לא נתפשה' אז אסורה (ויצאה אנוסה מכלל זונה), מכלל שאשת כהן אסורה אפילו אם נתפשה והרי היא בכלל האיסור.

משנה . אלמנה שנתקדשה לכהן גדול וכן גרושה וחלוצה לכהן הדיוט - לרבי מאיר נפסלה מן התרומה, אם היא בת כהן מתרומת אביה וכן מבעלה משהגיע זמן ולא נישאו. ומקורו: מה קידושי רשות בישראל שקידש ישראלית אין מאכילים, קידושי עבירה שמשתמרת לביאת עבירה לא כל שכן. ולרבי אלעזר ורבי שמעון אינה נפסלת עד שתבעל ותעשה חללה, ואינו דומה לישראל שקידש שאין לו כח להאכיל כלל. נתארמלו או נתגרשו, מן הנשואים - פסולות, מן האירוסים - אף לרבי מאיר כשירות.

ניתן לתרום ולהנציח במהירות ובקלות דרך מוקדי "נדרים פלוס"ע"ש "מחודדים" או ע"י קוד שלוחה 4334.

לתרומה דרך "נדרים פון" בטל: 03-7630585 להקיש שלוחה 4334. בנק דיסקונט סניף 64 מספר חשבון 184865

יבמות דף נ"ז . יום ג' פרשת אמור " ב' אייר תשפ"ב

דף נ"ז - ע"א

פצוע דכא כהן שקידש " לרבי מאיר כיון שמשתמרת לביאה פסולה, מדאורייתא לא אכלה, לרבי אלעזר ורבי שמעון שכל כהן שיכול להאכיל במקום אחר מאכיל עד שתבעל ביאה פסולה, הוא הדין פצוע דכא, שהרי מאכיל במקום אחר (אף אם נאמר שאין לו כח להאכיל בת גרים) - לאביי שנשוי שנעשה פצוע דכא מאכיל אשתו כל זמן שלא ידעה, ולומדים קנין אישות של אירוסים מקניין אישות, לרבא שאני התם שכבר אכלה כשהיה בריא, אלא שיש לו כח להאכיל עבדיו ושפחותיו הכנענים.

פצוע דכא כהן שנשא בת גרים - לרבי יהודה אינה מאכילה בתרומה, שאם עומד בקדושת כהן אסור בה שהרי לדעתו כבת חלל היא, ואם אינו עומד בקדושת כהן אסורה להינשא לפצוע דכא שהרי סובר קהל גרים נקרא קהל, ונפסלה בביאתו / לרבי יוסי מאכילה בתרומה, אם עומד בקדושתו הרי סובר שגר שנשא גיורת בתם כשרה לכהונה, ואם אינו עומד בקדושתו מותר לישא אותה שסובר קהל גרים לא נקרא קהל / לרבי אליעזר בן יעקב הסובר אשה בת גרים לא תינשא לכהונה עד שתהא אמה מישראל " הסתפק רבי יוחנן אם מה שאמה מישראל מוסיף להכשירה לכהונה אבל לא לקדושת קהל, ומותרת לכהן פצוע דכא, או שמוסיף לה גם קדושת קהל ואסורה. ופשטו הספק מברייתא שכתוב שלומדים מיתור בפסוק 'וכהן כי יקנה נפש קנין כספו' שפצוע דכא כהן שנשא בת גרים מאכילה תרומה, ועל כרחך קאי לדעת רבי אליעזר בן יעקב שלרבי יהודה בוודאי אין מאכילה ולרבי יוסי אין צריך דרשה שמאכילה.

דף נ"ז - ע"ב

כהן גדול שהכניס אלמנה בת כהן לחופה ולא קידשה, ולא בא עליה - לרב יש חופה לפסולות לפסלה לתרומת בית אביה, שחופה קרובה לביאה היא וככניסת בעילה דמיא, לשמואל אין חופה לפסולות. ובפחותה מבת ג' שנים גם לרב לא נפסלה, כיון שאין ביאתה פוסלת. (ולהלן (דף נ"ח.) יובא דעה שלישית במחלוקת זו).

בת שלש שנים ויום אחד ביאתה ביאה, לענין: מתקדשת בביאה, בא עליה יבם קנאה, חייבים עליה משום אשת איש, מטמאה את בועלה לטמא משכב תחתון כעליון, נשאת לכהן אוכלת בתרומה, בא עליה אחד מכל הפסולים פסלה מלאכול בתרומת בית אביה.

יבמות דף נ"ח . יום ד' פרשת אמור " ג' אייר תשפ"ב

לזכות הרה"ק ר' ישעיה מקרעסטריר ב"ר משה זצ"ל
הונצח ע"י המערכת לזכות התורמים שליט"א

דף נ"ח - ע"א

לרמי בר חמא - אם יש חופה לפסולות תלוי במחלוקת התנאים אם אירוסי אלמנה לכהן גדול פוסלה מתרומה, ופרכוהו שיש לחלק, שאפשר שרבי מאיר פוסל רק בקידושין שקנה אותה, מה שאין כן בחופה שאינה נקנית לו, ור' אלעזר ור' שמעון מכשירים רק בקידושין שאינם קרובות לביאה מה שאין כן חופה.

נאמר לענין סוטה: 'ואמרה האשה אמן אמן' " ושנינו לרבות שלא שטיתי ארוסה ונשואה שומרת יבם וכנוסה, 'ארוסה' אין הכוונה שמשקה לארוסה - שארוסה שנחשדה אינה שותה (ויוצאת בלא כתובה), אלא **לרב ששת** מיירי שקינא לארוסה, ונסתתרה, ואחר שנכנסה לחופה משקה אותה קודם שבא עליה, שהרי אסורה לו, וכתיב 'ונקה האיש מעון' - רק בזמן שהאיש מנוקה מעוון בודקים המים את אשתו, וגם מיירי שבא עליה בעלה בעודה ארוסה קודם לסתירה, שנאמר 'מבלעדי אישך' - שקדמה שכיבת בעל לשכיבת בועל. **ולפי זה יש להוכיח מכאן שיש חופה לפסולות, שהרי אסורה עליו ואינה ראויה לביאה.**

לרב פפא - מיירי שקינא לארוסה, ורק אחר נישואים בא עליה בעלה, ויכול להשקותה, שסובר התנא שמקנא ארוסה להשקותה כשהיא נשואה, אף שקדמה שכיבת בועל לבעל ואף שהוא אינו מנוקה מעוון.

לרב נחמן בר יצחק " מיירי שקינא לה ונסתרה לאחר נישואים, ומגלגל עליה סתירה שהייתה בעודה ארוסה.

דף נ"ח - ע"ב

'אמן שלא שטיתי שומרת יבם' " לרב ששת מיירי שעשה בה מאמר אחר קינוי וסתירה, וכשיטת בית שמאי שמאמר קונה קנין גמור והיא כעת 'תחת אישך', ואף שלא בא עליה היבם אין בזה חסרון שקדמה שכיבת בועל לשכיבת בעל, שהרי קדמה שכיבת בעל הראשון שהוא בא מכוחו (והיינו לשיטת רב, ולשיטת שמואל שביאה גרועה אינה קונה קנין גמור ליבם, אפשר להעמיד שבא עליה יבם לשם זנות קודם קינוי וסתירה).

כהן העושה מאמר ביבמתו ויש לו אח כהן - לרב חנינא בשם רבי יוחנן פסלה מתרומת בית אביה, כיון שנפסלה לאחיו מדרבנן הרי היא משתמרת לביאת אחיו, שיש ביאה אחר מאמר. לדעת רבין " אוכלת, שאפילו רבי מאיר לא אסר רק כשמשתמרת לביאה פסולה דאורייתא. **אחיו חלל** " לדברי הכל אינה אוכלת, שלא התירו באלמנה לכהן גדול אלא משום שיש בכוחו להאכיל לאשה המותרת לו. **נתן לה היבם גט** - לרבי יוחנן אוכלת אפילו לרבי מאיר, כיון שמשתמרת לביאה פסולה רק מדרבנן, לריש לקיש אינה אוכלת אפילו לר' אלעזר ור' שמעון, כיון שאינו מאכיל בגירושין במקום אחר כשאגודה בו.

יבמות דף נ"ט . יום ה' פרשת אמור " ד' אייר תשפ"ב

דף נ"ט - ע"א

כהן גדול שקידש קטנה ובגרה תחתיו מיבעיא ליה רבי חייא בר יוסף אם מותר לכונסה משבגרה, שמה שכתוב 'והוא אשה בבתוליה יקח' היינו קיחת קידושין, או היינו קיחה בנישואין ואסור לכונסה, ואף שאם אירס אלמנה ונתמנה להיות כהן גדול שנינו שיכנוס, היינו משום שנאמר 'אשה' יתירה, ויש לך לרבות רק אחת, ומרבים אלמנה שלא השתנה גופה מה שאין כן בוגרת.

משנה . כהן גדול לא ישא אלמנה בין האירוסין בין מהנישואין, ולא לומדים גזירה שוה 'אלמנה' מתמר שהייתה מן הנשואים ונתיר אלמנה מן האירוסים - כמו גרושה הנזכרת אחריה שאסורה אף מן האירוסים (מאחר שאין לנו מקור שדווקא מן הנישואים).

בוגרת לכהן גדול " לרבי מאיר אסורה, שאילו היה כתוב 'בתולה' היה משמע אפילו מקצת בתולים והיינו בוגרת, עכשיו שכתוב 'בתוליה' עד שיש כל הבתולים, ו'בבתוליה' מלמד שאם נבעלה שלא כדרכה כשרה. לרבי אלעזר ורבי שמעון בוגרת כשרה, ש'בתולה' שלימה משמע, עכשיו שכתוב 'בתוליה' היינו אפילו במקצת בתולים, ו'בבתוליה' ללמד שאף בשלא כדרכה נפסלה.

נאמר באונס 'ולא תהיה לאשה' ותניא שהיינו באשה הראויה לו, פרט לאלמנה לכהן גדול וגרושה וחלוצה לכהן הדיוט. ועל כרחך מיירי שהכהן גדול אנסה שלא כדרכה, ואליבא דרבי מאיר שעדיין כשרה לכהונה לולי איסור אלמנה, שאם אנסה כדרכה הרי אסורה משום שהיא בעולה, ולדעת ר' אלעזר ור' שמעון גם באנסה שלא כדרכה פסולה משום שאינה בתולה.

דף נ"ט - ע"ב

רב אמר שאשה שנבעלה שלא כדרכה פסולה לכהן גדול, והיינו כשיטת רבי אלעזר ורבי שמעון (שלרבי מאיר נחשבת לבתולה), ואף שלרבי אלעזר פנוי הבא על פנויה עשאה זונה, ואם כך בלאו הכי אסורה משום זונה, משכחת לה בקטנה הנישאת מדרבנן על ידי אמה ואחיה, ובעלה שלא כדרכה, ומיאנה בו, שאין כאן זנות ואלמנות וגירושין ופסולה רק משום בעולה.

מוכת עץ " לרבי אלעזר ורבי שמעון פסולה לכהן גדול (כך משמע ברש"י ד"ה וכ"ת , וד"ה כשר' " שלר"מ מותרת), ודווקא כדרכה, אבל שלא כדרכה כשרה, שהרי אין לך אשה שלא נעשית מוכת עץ בצרור.

נבעלה לבהמה " אף על פי שאם יש עדים והתראה נסקלת, אם אין עדים והתראה כשרה אפילו לכהן גדול לסוברים שמוכת עץ כשרה, לפי שאין זנות לבהמה, שלומדים מפסוק 'לא תביא אתנן זונה ומחיר כלב... גם שניהם' - שנים ולא ארבעה, שאתנן כלב מותר, וכגון האומר לזונה הילך טלה זה והבעלי לכלבי (וכן מחיר זונה שהחליף זונה בטלה), הרי שאינה זנות. ואם נבעלה לבהמה שלא כדרכה כשרה גם לר' אלעזר ור' שמעון הסוברים שמוכת עץ פסולה, שאינה נעשית מוכת עץ בשלא כדרכה כנ"ל.

כהן גדול לא ישא אנוסת ומפותת עצמו, שאינה בתולה בשעת ליקוחין, ואם נשא נשוי. אנוסת ומפותת חבירו - לא ישא, ואם נשא - לרבי אליעזר בן יעקב הולד חלל, לחכמים הולד כשר.

יבמות דף ס' . יום ו' פרשת אמור " ה' אייר תשפ"ב

דף ס' - ע"א

כהן גדול לא ישא אנוסת ומפותת עצמו, ואם נשא נשוי, לרב הונא אמר רב צריך להוציאה בגט, ומהני הנשואים רק לענין שבמפותה (שמשלם קנס רק כשאין כונסה) אין צריך לשלם קנס, לרב אשי אינו צריך להוציאה, שכשם שבוגרת ומוכת עץ לא ישא ואם נשא אינו צריך להוציאה מפני שסופה להיות בוגרת ומוכת עץ תחתיו הכא נמי סופה להיבעל לו ולאבד בתוליה. ונשארה הגמרא בקושיא על רב הונא אמר רב.

כהן גדול לא ישא אנוסת ומפותת חבירו, ואם נשא - לרבי אליעזר בן יעקב הולד חלל, לחכמים הולד כשר, והלכה כרבי אליעזר בן יעקב.

טעמו של רבי אליעזר בן יעקב " לרב הונא אמר רב (ללישנא בתרא), שסובר כרבי אלעזר שפנוי הבא על הפנויה עשאה זונה, והרי היא על הכהן גדול באיסור לאו של זונה, ומחייבי לאוין של כהונה הולד חלל (והקשו עליו, שהרי קיי"ל שהלכה כראב"י וקיי"ל שאין הלכה כר' אלעזר בזה). לרב אשי - סובר שיש חלל מחייבי עשה, שנאמר 'אלמנה וגרושה וחללה זונה את אלה לא יקח כי אם בתולה' ואחר כך כתוב 'ולא יחלל' והוא על כל הכתוב לפניו. ולחכמים - 'אלה' הנאמר לאחר חייבי לאוין הפסיק הענייַן, רק מהם נעשה חלל, ולראב"י - 'אלה' בא למעט שכהן הבא על אשתו נדה אין הולד חלל (והקשו, שאם כך מדוע לא נכתב 'אלה' לבסוף).

'ולאחותו הבתולה הקרובה אליו אשר לא היתה לאיש לה יטמא'

אחותו אנוסה ומפותה - אין הכהן מטמא לה, שאינה בתולה.

אחותו מוכת עץ " לרבי מאיר ורבי יהודה ורבי יוסי מטמא לה, שנתרבה מ'אשר לא היתה לאיש' מי שאינה בתולה על ידי איש, לרבי שמעון אינו מטמא לה שנתמעטה מ'הבתולה'.

אחותו ארוסה " לרבי מאיר ורבי יהודה מטמא לה, ש'הקרובה' לרבות ארוסה, לרבי יוסי ורבי שמעון אינו מטמא לה, שנתמעטה מ'אשר לא היתה' (ואף שרבי יוסי דרש 'אשר לא היתה לאיש' לרבות מוכת עץ היינו מ'איש', ו'אשר לה היתה' למעט ארוסה).

דף ס' - ע"ב

אחותו הבוגרת מטמא לה, שנתרבה מ'אליו', ונצרך הריבוי גם לרבי מאיר שפירש ש'בתולה' (הנאמר לענין נישואי כהן גדול) אפילו מקצת בתולה משמע (ולולי 'בבתוליה' היה כהן גדול מותר בבוגרת), שלולי כן היינו לומדים טומאה לאחותו הבתולה מבתולה שהותרה לו לנישואים שדווקא לנערה מטמא ולא לבוגרת. ורבי שמעון שאמר שם ש'בתולה' שלמה משמע, באמת מכאן מקורו, שאם נצרך לרבות בוגרת מ'אליו' הרי ש'בתולה' שלמה משמע.

לאחותו ארוסה שנתגרשה - גם לרבי יוסי ורבי שמעון מטמא, מריבוי 'הקרובה', ואין רבי שמעון מרבה מכך גם מוכת עץ, ש'קרובה' אחת נתרבה, ומסתבר יותר לרבות ארוסה שנתגרשה שלא נעשה בה מעשה ולא מוכת עץ שנעשה בה מעשה.

נתגיירה פחותה מבת ג' שנים ויום א' " לר' שמעון בן יוחי כשרה לכהונה, שנאמר במלחמת מדין 'וכל הטף בנשים אשר לא ידעו משכב זכר החיו לכם', והיינו גם לפנחס שהיה כהן, ו'אשר לא ידעו' היינו שאינה ראויה לבעילה (שהרי נאמר שרק את 'הטף' 'החיו'), ולרבנן אסורה, ו'החיו לכם' היינו לעבדים ולשפחות.

לרבי יהושע בן לוי הלכה כרשב"י, וכן התיר רבי משפחה שהיתה עליה ערער משום כהן שנשא גיורת פחותה מבת ג' שנים ויום אחד. אכן רב נחמן בר יצחק חולק וציוה לכהן שנשא גיורת פחותה מבת ג' שנים להוציאה.

בדקו בנות מדין אם הם ראויות לביאה " על ידי שהעבירום לפני הציץ, ונעשה נס שכל שפניה מוריקות וניטל תואר הפנים בידוע שראויות הן.

סימן לעבירה הדרוקן, שפניהם של עוברי עבירה מוריקות.

כשהרגו יושבי יבש גלעד והחיו כל שלא נבעלה בדקום על ידי שהושיבום על פי חבית של יין, בעולה ריחה נודף, ולא בדקו בציץ שבציץ נאמר 'לרצון להם' - ולא לפורענות לישראל, אבל לבנות מדין שהם עכו"ם אף לפורענות.

יבמות דף ס"א . שב"ק פרשת אמור " ו' אייר תשפ"ב

דף ס"א - ע"א

קברי עכו"ם לרבי שמעון בן יוחאי אינם מטמאים, שנאמר 'אדם כי ימות באהל' ועכו"ם אינם קרואים אדם (אלא ביחס להמות). לחכמים מטמאים באהל, שמצינו שהוזהרו ישראל במלחמת מדין על טומאת מת, והיינו משום שהרגו עכו"ם, שישראל לא נהרגו שכתוב 'לא נפקד ממנו איש', ולרשב"י - שמא הרגו אחד מישראל, ו'לא נפקד' היינו לעבירה. ולרבינא - לרשב"י עכו"ם אינם מטמאים באהל אבל מטמאים במגע ומשא, ולכן הוצרך להזהירם.

משנה . אירס את האלמנה ונתמנה להיות כהן גדול יכנוס - שנאמר 'כי אם בתולה מעמיו יקח אשה', ו'אשה' מיותר ללמד זאת, אבל שומרת יבם שנפלה לפני כהן הדיוט ונתמנה להיות כהן גדול אף שעשה מאמר לא יכנוס, ש'אשה' נתרבה ולא יבמה.

יהושע בן גמלא קידש את מרתא בת בייתוס האלמנה, ונתנה תרקבא דדינרי לינאי המלך ומינהו לכהן גדול הגם שלא היה ראוי לכך, וכנסה.

משנה . כהן גדול חולץ ולא מייבם, מן הנשואים " שאסורה עליו בלאו ועשה, מן האירוסים - אף שמצות עשה של יבום דוחה לא תעשה של אלמנה, גזירה אטו ביאה שניה.

משנה . ישראל לא ישא איילונית אלא אם יש לו אשה ובנים, משום שמצווה על פריה ורביה. ולרבי יהודה כהן לא ישא איילונית אפילו יש לו אשה ובנים, משום שסובר שהיא זונה האסורה לכהנים, משום שהיא ביאה שאינה ראויה לפירצה.

קו הסיכומים לשמיעת סיכום יומי על הדף היומי בגמרא והלכה 079-9379634

דף ס"א - ע"ב

לרבי אליעזר כהן לא ישא את הקטנה, וטעמו:

רבה סבר לומר - סובר כרבי מאיר שחוששים למיעוט, ושמא היא איילונית, וסובר כרבי יהודה שאיילונית אסורה לכהן. ודחו דבריו - שרבי אליעזר חולק על רבי מאיר ועל רבי יהודה.

לרב אדא בר אהבה - מיירי בכהן גדול, וקידושי קטנה לאו כלום, וקני לה לכי גדלה ואז היא בעולה. ודחה רבא - אם קידשה אביה הרי קנה אותה מיד, ואם קדשה עצמה אין חולק שאסורה, ולא רק רבי אליעזר סובר כן.

לרבא - יש לחשוש שמא תתפתה עליו, ותיאסר עליו, שאף שפיתוי קטנה אונס הוא - גם אנוסה אסורה לכהן.

לרב פפא ורב נחמן בר יצחק - מיירי בכהן גדול, וסובר כתנאים שאמרו שכהן גדול מותר רק בנערה, שנאמר 'כי אם בתולה מעמיו יקח אשה', 'בתולה' ולא בוגרת 'אשה' ולא קטנה, או ש'בתולה' היינו נערה כמו שנאמר 'והנערה טובת מראה מאוד בתולה'.

קטן וקטנה אינם חולצים, שנאמר בפרשת חליצה 'איש', ומקשינן אשה לאיש, לרבי מאיר גם אינם מייבמים, שחושש למיעוט - קטן שמא ימצא סריס, וקטנה שמא תמצא איילונית, ונמצאו פוגעים בערוה, לחכמים (רבי אליעזר) קטנה מתייבמת, שהולכים אחר הרוב.

זונה האסורה לכהן:

לרבי אליעזר - אשת איש המזנה.

לרבי עקיבא - גם פנויה המופקרת לכל.

לרבי מתיא בן חרש - אפילו סוטה שהלך בעלה להשקותה שאסורה לו ובא עליה בדרך.

לרבי יהודה - איילונית.

לחכמים - גיורת ומשוחררת שנבעלה לעכו"ם קודם לכן, וכן ישראלית שנבעלה בעילה זנות.

לרבי אלעזר - פנוי הבא על הפנויה עשאה זונה. ואין הלכה כרבי אלעזר.

משנה . לא יבטל אדם מפריה ורביה אלא אם כן יש לו בנים, וגם אם יש לו בנים לא יעמוד בלי אשה, שנאמר 'לא טוב היות האדם לבדו', אך יכול לישא אשה שאינה בת בנים (וראה בראשונים האם נחלקו בזה שני הלשונות בגמרא), ולמכור ספר תורה לישא בת בנים מותר רק אם עדיין לא קיים פריה ורביה.

אימתי יוצא ידי חובת פריה ורביה (לתנא דמתניתין) - לבית שמאי שני זכרים, כדמצינו במשה רבינו שפירש מן האשה אחר שנולדו לו גרשום ואליעזר. לבית הלל - זכר ונקבה, כבריאתו של עולם, ולפי בית שמאי שאני בריאת העולם שאם לא נבראה חוה לא היתה נקבה אחרת בעולם, ולפי בית הלל שאני משה רבינו שפירש מדעתו משום שכינה ואסור לשאר אדם לעשות כן.

יבמות דף ס"ב . יום א' פרשת בהר - ז' אייר תשפ"ב

דף ס"ב - ע"א

שלשה דברים עשה משה מדעתו והסכימה דעתו לדעת המקום:

פירש מן האשה - מה ישראל שלא דברה עמהם שכינה אלא לפי שעה וקבעה להם זמן אמרה תורה אל תגשו אל אשה, אני שמיוחד לדיבור בכל שעה ושעה ולא קבע לי זמן על אחת כמה וכמה. והסכים עמו - 'לך אמור להם שובו לכם לאהליכם, ואתה פה עמוד עמדי'.

שיבר את הלוחות - מה פסח שהוא אחד מתרי"ג מצות אמרה תורה כל בן נכר לא יאכל בו, התורה כולה וישראל מומרים על אחת כמה וכמה. והסכים עמו - 'אשר שברת', ישר כחך ששברת.

הוסיף יום אחד מדעתו - שנאמר 'וקדשתם היום ומחר' היום כמחר, מה מחר לילו עמו אף היום יום ולילה עמו, ולילה של היום כבר יצא ולכן צריך ב' ימים חוץ מהיום. והסכים עמו - שלא שרתה שכינה עד שבת.

דעת רבי נתן אימתי מקיים פריה ורביה: לברייתא א' - לב"ש שני זכרים ושני נקבות, שנאמר 'ותוסף ללדת את אחיו את הבל' 'את ריבוי הוא והיינו שני נקבות, וכתיב 'כי שת לי אלוקים זרע אחר תחת הבל' הרי שצריך תשלומים, ולחולקים - אדם היה מודה לה'. לברייתא ב' - לבית שמאי זכר ונקבה, ולבית הלל או זכר או נקבה, שנאמר 'לא תהו בראה לשבת יצרה', והרי עשה שבת.

היו לו בנים בהיותו עכו"ם ונתגייר - לרבי יוחנן קיים פריה ורביה, שהרי יש לו בנים, לריש לקיש - אף שכשהיה עכו"ם התייחסו אחריו, כשנתגייר כקטן שנולד דמי, ולכן לא יצא. וכן נחלקו בבכור שנולד לו אחר שנתגייר כשהיה לו בנים בגיותו, לרבי יוחנן אינו בכור לנחלה, כיון שראשית אונו נולד לו כשהיה עכו"ם, ולריש לקיש כקטן שנולד דמי והבכור שנולד אחר גירות הוא בכור לנחלה.

עבד שיש לו בנים ונשתחרר - לכו"ע לא קיים פריה ורביה, שעבד אין לו יחוס, שנאמר 'שבו לכם פה עם החמור' - עם הדומה לחמור.

היו לו בנים ומתו - לרבי יוחנן לא קיים פריה ורביה, שצריך 'לשבת יצרה', לרב הונא קיים, שטעם המצוה הוא משום שאין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף, והקשו עליו בתיובתא מדברי ברייתא.

דף ס"ב - ע"ב

בני בנים ובנות הרי הם כבנים להשלמת מצות פריה ורביה, לאביי - דווקא בן מבנו ובת מבתו, וכל שכן בן מבתו, אבל לא בת מבנו. לרבא - גם בבת מבנו יצא. ואם מת אחד מבניו בלא בנים או שנמצא סריס, ולבן השני היו שני בנים - לכו"ע לא יצא.

נשא אשה בילדותו ישא אשה בזקנותו, היו לו בנים בילדותו - לתנא דמתניתין אינו צריך עוד, לרבי יהושע - יהיו לו בנים בזקנותו, שנאמר 'בבוקר זרע... ולערב...' - אינך יודע איזה זרע יהא הגון וירא שמים ומתקיים. והלכה כרבי יהושע.

למד תורה בילדותו ילמד תורה בזקנותו, היו לו תלמידים בילדותו יהיו לו תלמידים בזקנותו.

י"ב אלף זוגות תלמידים היו לו לרבי עקיבא, וכולם מתו במיתת אסכרא מפסח עד עצרת, מפני שלא נהגו כבוד זה לזה, והיה העולם שמם עד שבא רבי עקיבא אצל רבותינו שבדרום - רבי מאיר ורבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון ורבי אלעזר בן שמוע, ושנה להם, והם העמידו תורה.

כל אדם שאין לו אשה - שרוי בלא שמחה, ברכה, טובה, תורה, חומה, שלום.

כל היודע באשתו שהיא יראת שמים ואינו פוקדה נקרא חוטא.

חייב לפקדה בשעה שיוצא לדרך לדבר רשות, ואפילו בעונה הסמוכה לווסת.

האוהב את אשתו כגופו, ומכבדה יותר מגופו, והמדריך בניו ובנותיו בדרך ישרה, והמשיאן סמוך לפירקן - עליו הכתוב אומר 'וידעת כי שלום אהלך'.

האוהב את שכניו, והמקרב את קרוביו, והנושא את בת אחותו, והמלוה סלע לעני בשעת דחקו - עליו הכתוב אומר 'אז תקרא וה' יענה, תשוע ויאמר הנני'.

יבמות דף ס"ג . יום ב' פרשת בהר - ח' אייר תשפ"ב

דף ס"ג - ע"א

כל אדם שאין לו אשה אינו אדם - שנאמר 'זכר ונקבה בראם ויקרא את שמם אדם'.

כל אדם שאין לו קרקע אינו אדם - שנאמר 'השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם'.

אעשה לו 'עזר' 'כנגדו' - זכה עוזרתו, לא זכה כנגדו - שחלוקה עליו וסותרת דבריו. **כתיב 'כנֶגדו' וקרינן 'כנֶגדו'** זכה כנגדו לא זכה מנגדתו (מלקות).

אליהו הסביר לרבי יוסי במה אשה עוזרתו: אדם מביא חטים ופשתן וכי כוסס החיטים ולובש הפשתן? לא נמצאת מאירה עיניו ומעמידתו על רגליו כשמכינה לו.

'זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי' - מלמד שבא אדם על כל בהמה וחיה, ולא נתקררה דעתו עד שבא על חוה.

'ונברכו בך כל משפחות האדמה' - אמר הקב"ה לאברהם: שתי ברכות טובות יש לי להבריך בך, רות המואביה ונעמה העמונית.

'כל משפחות האדמה' - אפילו משפחות הדרות באדמה אין מתברכות אלא בשביל ישראל. **'ונברכו בו כל גויי הארץ'** - אפילו ספינות הבאות מגליא לאספמיא אינם מתברכות אלא בשביל ישראל.

עתידים כל בעלי אומניות שיניחו אומנותם ויעסקו בחריש ובקציר.

אין לך אומנות פחותה מן הקרקע, רבי אלעזר ראה שדה זרועה כרוב לרוחבה, אמר: אפילו אם תזרע לארכה - בעיסוק במסחר יהא יותר ריווח, וכעין זה אמר רב כשראה רוח מנשבת בשיבולים. אמר רבא: מי שיש לו מאה זוז בעיסקא יאכל כל יום בשר ויין, אבל אם הם מושקעים בקרקע יאכל מלח ושחת וירק שלא הביא שליש, ומשכבתו הקרקע על הארץ לשמרה כל הלילה, ומתקוטט עם בני אדם בשבילה.

עדיף לזרוע תבואה מאשר לקנות מן השוק, ואף שהדמים שוים - שהברכה מצויה בדבר שאינו לוקח בדמים.

מכור כלי תשמישך והשתמש בדמים בפרקמטיא קודם שתבוא לידי עניות, אבל בגד שמתכבד בלבישתו לא ימכור, שמא לא יזדמן לו הגון כמותו.

סתום חור קטן מיד ואל תרחיב לשפץ וליפות, ובעל נפש הרוצה ליהנות מבניינו - ירחיב וישפץ להיות יפה, אך אל יפיל כל הכותל לבנותו מחדש, שכל העוסק בבנין נעשה עני.

קפוץ במהירות לקנות שדה, אבל לישא אשה עשה במתינות לבדוק מעשיה שלא תהא רעה וקנטרנית.

אל תקח אשה חשובה ממך שמא לא תתקבל עליה, אך בבחירת אוהב טוב להדבק בו בחר את החשוב.

אין פורענות באה לעולם אלא בשביל ישראל - שיראו ויחזרו בתשובה.

רבי חייא בירך את רב שהקב"ה יצילו מדבר שקשה ממיתה, והיינו אשה רעה, שנאמר 'ומוצא אני מר ממות את האשה'.

אשתו של רב הייתה מצערת - כשביקש ממנה להכין עדשים הכינה קטניות, וכשביקש קטניות הכינה עדשים. כשגדל חייא בנו היה אומר לאמו בשם רב לעשות להיפך ממה שביקש רב, ואמר לו רב שלא יעשה כן משום שדבר שקר הוא.

אשתו של רבי חייא הייתה מצערת, ועם כל זה כשמצא איזה דבר היה קונה ומביא לה, באומרו: דיינו שמגדלות בננו ומצילות אותנו מהרהור חטא.

דף ס"ג - ע"ב

רבי יהודה קרא על אשתו: 'מוצא אני מר ממות את האשה', הגם שאמר עליה שאין אדם מוצא קורת רוח אלא מאשתו הראשונה - שהייתה תקיפה, אך נוחה להתרצות ועוברת על מידותיה.

איזו אשה רעה - מכינה לו סעודה ומקללת ומגדפת עד זמן סעודה כדי לצערו, או מחזרת לו גבה שלא לאכול עמו.

כיון שנשא אדם אשה עוונותיו נסתמים.

במערבא היו שואלים את הנושא אשה: מצא (אשה מצא טוב) או מוצא (אני מר ממות את האשה).

אשה רעה כיום ברד ורוח, ומצוה לגרשה, ואם כתובתה מרובה ישא עליה אחרת, שבזה מקבלת תוכחה יותר מדקירת קוץ.

כמה טובה אשה טובה - שנאמר 'מצא אשה מצא טוב', אם כוונת הפסוק על האשה - הרי הכתוב משבחה, ואם הכוונה לתורה - כמה טובה אשה טובה שהתורה נמשלה בה. **כמה רעה אשה רעה** - שנאמר 'ומוצא אני מר ממות את האשה', אם כוונת הפסוק עליה - הרי הכתוב מגנה אותה, ואם הכוונה לגיהנום - כמה רעה אשה רעה שהגיהנום נמשל לה.

'הנני מביא רעה אשר לא יוכלו לצאת ממנה - זו אשה רעה שכתובתה מרובה. **'נתנני ה' בידי לא אוכל קום'** - י"א זו אשה רעה שכתובתה מרובה, וי"א זה שאין לו זריעה בקרקע ומזונותיו תלויים בכספו, שדואג בכל שעה שמא תתייקר התבואה.

'בניך ובנותיך נתונים לעם אחר' - זה אשת אב.

'בגוי נבל אכעיסם' - י"א זו אשה רעה וכתובתה מרובה, וי"א אלו הצדוקים, וי"א אלו בני אדם שמהלכים ערומים בשוק, שאין לך משוקץ ומתועב לפני המקום יותר מאלו, וי"א שאלו חברים פרסיים, שהם רשעים ומבזים ואינם מכירים בכבודם של ישראל.

אמרו לרבי יוחנן שהגיעו החברים לבבל, נפל מרוב צער (שהיו בני הישיבה מסורים בידו), כשחזרו ואמרו לו שמקבלים שוחד לבטל גזירות, התיישב ושמח. אמרו לו שגזרו ג' דברים: א. שלא יאכלו בשר שחוטה, ואמר להם שהוא מפני שגזלו מתנות כהונה (זרוע לחיים והקיבה). ב. שלא ירחצו במרחצאות, ואמר להם שהוא מפני שמזלזלים בטבילה. ג. שמוציאים מתים מקבריהם, ואמר להם שהוא מפני ששמחים ביום אידם.

'ונבחר מות מחיים' - נבחר מות לרשעים, שלא יחיו בעולם הזה ויחטאו ויפלו לגיהנום.

כתוב בספר בן סירא: אשה טובה מתנה טובה בחיק ירא אלוקים תנתן, אשה רעה צרעת לבעלה, יגרשנה ויתרפא מצרעתו. אשה יפה אשרי בעלה, ששמח בחלקו כאילו ימיו כפולים. העלם עיניך מאשת חן של אחרים, פן תלכד במצודתה, אל תט אצל בעלה למסוך עמו יין ושכר, כי בתואר אשה יפה רבים הושחתו, ועצומים כל הרוגיה, רבים היו פצעי רוכל, המרגילים לדבר ערוה כניצוץ מבעיר גחלת, ככלוב מלא עוף כן בתיהם מלאים מרמה. אל תצר צרת מחר כי לא תדע מה ילד יום, שמא מחר בא ואיננו, נמצא מצטער על עולם שאינו שלו. מנע רבים מתוך ביתך, ולא הכל תביא ביתך, רבים יהיו דורשי שלומך, גלה סוד לאחד מאלף.

אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף.

כל מי שאינו עוסק בפריה ורביה כאילו שופך דמים, וי"א כאילו ממעט הדמות, בן עזאי אומר כאילו עשה שתיהם. אמרו לו: יש נאה דורש ונאה מקיים, נאה מקיים ואין נאה דורש, ואתה נאה דורש ואין נאה מקיים, אמר להן בן עזאי: ומה אעשה שנפשי חשקה בתורה, אפשר לעולם שיתקיים על ידי אחרים.

יבמות דף ס"ד . יום ג' פרשת בהר ־ ט' אייר תשפ"ב

דף ס"ד – ע"א

'ובנחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל' – אין השכינה שורה על פחות מב' אלפים וב' רבבות (כ"ב אלף) מישראל, אם היה חסר אחד וזה לא עסק בפריה ורביה נמצא שגורם לשכינה שתסתלק מישראל. וי"א שחייב מיתה – שנאמר 'ובנים לא היו להם', הא היו להם בנים לא מתו.

משנה . נשא אשה ושהה עמה עשר שנים ולא ילדה – אינו רשאי לבטל מפריה ורביה, אלא או יגרשנה או ישא אחרת עמה.

זכר לדבר מן התורה – שנאמר 'מקץ עשר שנים לשבת אברם בארץ כנען' נשא את הגר, ואף שאברהם היה עקר ואין ללמוד ממנו – לומדים מיתור הפסוק. ונלמד מכך שאין ישיבת חוץ לארץ עולה ממניין עשר שנים, דילמא משום עוון חוץ לארץ הם עקורים, וכן תלינן בכל דבר המונע מהריון שאינו עולה, כגון חלה הוא או חלתה היא, או שניהם חבושים בבית האסורים.

מה שלא לומדים מיצחק שהיה בן שישים שנה כשנולדו בניו, שמותר לשהות עשרים שנה (שהרי נשא בן מ') – משום שהיה עקר, ומה שנכתב בתורה שהיה בן ששים כשנולדו אינו מיותר שנכתב כדי לחשב ולייחס בזה שנותיו של יעקב אבינו.

'ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו כי עקרה היא' ולא 'על אשתו' – שהיה עקר כמותה, והתפלל גם על עצמו.

'ויעתר לו ה'' ולא 'להם' – לפי שאינו דומה תפילת צדיק בן צדיק לתפילת צדיק בן רשע.

אבותינו היו עקורים – מפני שהקב"ה מתאווה לתפילתם של צדיקים.

תפילתם של צדיקים נמשלה לעתר שמהפך את התבואה – שתפילתם מהפכת מידותיו של הקב"ה ממידת רגזנות למידת רחמנות.

אברהם ושרה קודם שילדו טומטומים היו, וי"א ששרה הייתה אילונית ולא היה לה רחם, שנאמר 'אין לה ולד' ־ אין לה בית ולד.

דף ס"ד – ע"ב

י"א שמה ששנינו ששוהה עשר שנים היינו בדורות הראשונים ששנותיהם מרובות, אבל בדורות האחרונים ששנותיהם מועטות שוהה שתי שנים ומחצה כנגד שלשה עיבורים, וי"א שלש שנים כנגד שלש פקידות שהקב"ה פוקד עקרות לשמוע תפילתם בראש השנה כמו שפקד שרה רחל וחנה. ואין הלכה כשיטות אלו, שהרי בימי דוד שקדם לזמן המשנה כבר נאמר 'ימי שנותינו בהם שבעים שנה'.

כשמוציא אשתו אחר ששהה עמה עשר שנים ולא ילדה חייב ליתן לה כתובה, שכיון שהוא מצווה על פריה ורביה תולים הדבר בו שלא זכה להיבנות ממנה, ואין אומרים שהקב"ה מענישה על עוונותיה שהרי אינה מצווה בפריה ורביה ולא איכפת לה.

שישים מתלמידי רב הונא נהיו עקרים מחמת דרשותיו – שהיה מאריך בהם והוצרכו להעמיד עצמם, חוץ מרב אחא בר יעקב שקיים בנפשו 'החכמה תחיה בעליה'.

חזקה – נחלקו רבי ורבן שמעון בן גמליאל אם נקבע בשני פעמים או בשלש, לענין נישואין ־ שהתה עם בעלה עשר שנים ולא ילדה, וגירשה ונשאת לשני וגם לא ילדה, הלכה כרבי שאינה נשאת לשלישי שאין לו בנים, וכן הלכה כמותו במלקות ־ מי שלקה ושנה כונסים אותו לכיפה ומאכילים אותו שעורים עד שכריסו נבקעת. לקביעת וסת ולענין שור המועד ־ הלכה כרשב"ג שרק בשלש פעמים הוי חזקה. וכן נחלקו רבי ורבן שמעון בן גמליאל במתו בניה מחמת מילה, ובקטלנית ־ אשה שמתו בעליה שאינה רשאית שוב להינשא.

אחיות מחזקות אם מתו בניהם מחמת מילה, וכן לענין נישואין – לא ישא אדם אשה ממשפחת נכפים או מצורעים אם הוחזק שלש פעמים.

הסכנה באשה קטלנית ־ י"א מעין גורם, וי"א מזל גורם, ונפק"מ במתו בעליה מן האירוסים, שמעין אין ומזל יש.

יבמות דף ס"ה . יום ד' פרשת בהר י' אייר תשפ"ב

דף ס"ה – ע"א

נישאת לראשון ושני ולא היו לה בנים – לא תינשא אלא למי שיש לו בנים. נישאת למי שאין לו בנים – תצא בלי כתובה.

נישאת לשלישי ולא היו לה בנים – אין הראשונים יכולים לתבוע ממנה שתחזיר כתובתה, שנתגלה שהיא הגורמת שלא היו לה בנים – שיכולה לומר שעכשיו נחלשה.

נישאת לרביעי והיו לה בנים – אינה יכולה לתבוע כתובתה מהשלישי, שאומרים עכשיו הבריאה.

הוא אומר שיודע שמחמתה אין לה בנים, והיא אומרת שמחמתו – היא נאמנת, שרק היא יודעת אם יורה כחץ.

לא היו לו בנים ורוצה לישא אשה נוספת לבדוק האם הוא גורם – לרבי אמי כל הנושא אשה על אשתו יוציא ויתן כתובה, לרבא נושא אדם כמה נשים על אשתו כל שיכול לספק מזונותיהם.

דף ס"ה – ע"ב

הוא אומר שהפילה בתוך עשר שנים ואינו חייב להוציאה, והיא אומרת שלא הפילה – היא נאמנת, שאם הפילה לא הייתה מחזקת עצמה לעקרה.

הפילה וחזרה והפילה וחזרה והפילה – הוחזקה לנפלים, ויוציא ויתן כתובה שמא לא זכה להבנות ממנה.

הוא אומר שהפילה ב', **והיא אומרת ג'** – היא נאמנת, שאם לא הפילה לא הייתה מחזקת עצמה למפלת.

האיש מצווה על פריה ורביה, והאשה – לת"ק פטורה, או משום שנאמר 'פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשה' (שנכתב בלא ו') – איש שדרכו לכבוש חייב ולא אשה שאין דרכה לכבוש, או משום שכתוב 'אני א-ל ש-ד-י פרה ורבה' – ולא פרו ורבו. לרבי יוחנן בן ברוקה ־ גם היא חייבת, שעל שניהם נאמר 'פרו ורבו', ונחלקו האמוראים הלכה כמי.

כשם שמצוה על אדם להוכיח מי שיקבל הימנו כך מצוה שלא לומר כשלא ישמע, וי"א שחובה שלא לומר.

מותר לשנות מפני השלום ־ שאחי יוסף אמרו לו 'אביך ציוה...' אף שיעקב לא ציוה, וי"א שמצוה לשנות כאמור בשמואל.

גדול השלום שאף הקב"ה שינה מחמתו – ששרה אמרה 'ואדוני זקן' והקב"ה אמר לאברהם שאמרה 'ואני זקנתי'.

אשה שלא ילדה ובאה מחמת טענה שרוצה להינשא אחר כדי שיהיו לה בנים שישמשו אותה לעת זקנתה ־ כופים אותו להוציא וליתן כתובה.

יהודית אשת רבי חייא היה לה צער לידה, שינתה בגדיה ושאלה את רבי חייא האם אשה מצווה על פריה ורביה, והשיב שלא, ושתתה כוס עיקרים, וכשנודע לרבי חייא אמר מי יתן שלא שתית ותלדי לי עוד תאומים כפי שילדת את יהודה וחזקיה התאומים ואת פזי וטוי התאומות.

יבמות דף ס"ו . יום ה' פרשת בהר ־ י"א אייר תשפ"ב

דף ס"ו – ע"א

מעשה בחציה שפחה וחציה בן חורין שכפו את רבה לשחררה, ולא משום שהאשה מצווה בפריה ורביה, אלא משום שמנהג הפקר נהגו בה.

הדרך עלך הבא על יבמתו

פרק שביעי ־ אלמנה לכהן גדול

משנה . אלמנה שנשאת לכהן גדול או גרושה וחלוצה שנשאת לכהן הדיוט – הכניסה לו עבדי מלוג שהם באחריותה אף על פי שחייב במזונותיהם לא יאכלו בתרומה, עבדי צאן ברזל ששם בכתובתה כיון שהם באחריותו יאכלו בתרומה.

בת ישראל שנשאת לכהן – בין עבדי מלוג בין עבדי צאן ברזל יאכלו בתרומה, בת כהן שנשאת לישראל – בין עבדי מלוג בין עבדי צאן ברזל לא יאכלו בתרומה.

'וכהן כי יקנה נפש קנין כספו' ־ 'קנין כספו' מיותר ללמד שקניינו שקנה קנין אוכל בתרומה, והיינו אשת כהן שקנתה עבדים או עבדיו שקנו עבדים.

הטעם שעבדי מלוג של אלמנה לכהן גדול וגרושה וחלוצה לכהן הדיוט לא יאכלו בתרומה:

לרבינא – מדאורייתא, שקניינו שקנה קנין מאכיל רק כשקניינו עצמו אוכל, ולכן זו שהיא חללה ואינה אוכלת אינה מאכילה עבדיה.

לרבא – מדרבנן, כדי שתאמר אני איני אוכלת וגם עבדי אינם אוכלים, זונה אני אצלו, ויוציאה.

לרב אשי ־ מדרבנן, גזירה משום אלמנה בת כהן, שאם תאכיל עבדיה כשהיא תחת בעלה תאכילם גם כשהיא חוזרת לבית אביה (כשם שהאכילה כשחוזרה לבית אביה כשמות בעלה הראשון), ובאמת אין להם לאכול שהרי נעשית חללה, ומשום לא פלוג בין האלמנות גזרו כן גם באלמנה בת ישראל.

דף ס"ו – ע"ב

צאן ברזל שהכניסה האשה לבעלה, כשהיא יוצאת ממנו – לרב יהודה נוטלת כליה משום שבח בית אביה, לרב אמי אינה נוטלת כליה, ודייק זאת ממה שתנן עבדי צאן ברזל של אלמנה שהכניסה לכהן גדול וגרושה וחלוצה לכהן הדיוט אוכלים בתרומה משום שהם באחריותו, הרי שהם שלו, ורב ספרא דחה שלא נאמר שהם שלו אלא שהם באחריותו, והלכה כרב יהודה.

עבדים ובהמות ישראל שנתנם לכהן והם באחריות הכהן לכל דבר גם לאונסים ־ נחשבים בבעלות כהן ואוכלים בתרומה. וכן להיפך ־ שאם מסר כך כהן לישראל נחשבים בבעלות ישראל ואין אוכלים.

עבדי צאן ברזל יוצאים בשן ועין על ידי הבעל ולא על ידי האשה. כך שנינו בברייתא, והיינו כדעת רב אמי שהם קניינו של בעל.

הכניסה צאן ברזל לבעלה – לא ימכור, שאם יגרשנה נוטלת כליה (והיינו כדעת רב יהודה), ואפילו אם הכניס לה שום משלו לא ימכור. מכרה האשה ומתה – הבעל מוציא מיד הלקוחות, מכר הבעל ומת או גרשה – האשה מוציאה מיד הלקוחות.

הכניסה לבעלה בגד בנכסי צאן ברזל ומת, והניחו היורשים את הבגד על המת נאסר הבגד בהנאה כדין תכריכי המת, שכל זמן שלא גבתה אותו אין לה עליו אלא שעבוד, והקדש הגוף ואיסור הנאה מפקיעים מידי שעבוד.

יבמות דף ס"ז . יום ו' פרשת בהר ־ י"ב אייר תשפ"ב

דף ס"ז – ע"א

הכניסה לו שני כלים באלף זוז, ושבחו ועמדו על ב' אלפים – כלי אחד נוטלת תמורת אלף זוז שהכניסה, והשני נותנת דמים ונוטלת משום שבח בית אביה.

משנה . בת ישראל שנישאת לכהן ומת והניחה מעוברת – לרבי יוסי לא יאכלו עבדי צאן ברזל בתרומה, שהם של יורשים ויש לעובר חלק בהם ואין לו כח להאכילם. לחכמים מותרים לאכול, שקודם שנולד אין לו זכיה וזוכים שאר היורשים בכל הירושה ואוכלים העבדים מחמתם.

טעמו של רבי יוסי: לרבה – משום שעובר במעי זרה זר הוא. לרב יוסף ־ שרק ילוד מאכיל, שנאמר 'ויליד ביתו הם יאכלו בלחמו' ודרשינן 'הם יאכילו'. והקשו על רב יוסף ממה ששנינו במשנה שחכמים הקשו לרבי יוסי שלדבריו גם בת כהן שנשאת לכהן ומת בעלה והניחה מעוברת לא יאכלו עבדי צאן ברזל בתרומה מפני חלקו של עובר, והשיב להם 'זו שמעתי וזו לא שמעתי', והיינו מפני שהעובר במעיה אינו זר כיון שהיא בת כהן, שאילו טעמו שרק ילוד מאכיל אין שום סברא לחלק ביניהם (ואכן חכמים סברו שזה טעמו ולכן הקשו לו. תוס').

שמואל ציוה לאסוף עשרה אנשים, לפרסם בפניהם שהמזכה לעובר קנה, והיינו כרבי יוסי שעובר יש לו זכיה.

בת ישראל שנשאת לכהן ומת והניח בנים (ואינה מעוברת) ־ העבדים אוכלים בתרומה, עבדי מלוג – שהם שלה, והיא אוכלת מחמת זרע שיש לה מבעלה הכהן, עבדי צאן ברזל – שהם של הבנים. **הניחה מעוברת** (בלא בנים) – עבדי מלוג אינם אוכלים מפני שהיא אינה אוכלת, שעובר אינו מאכיל את אמו, עבדי צאן ברזל – לרבי יוסי אינם אוכלים שעובר אינו מאכיל. **הניח בנים והניחה מעוברת** – עבדי מלוג אוכלים מפני שהיא אוכלת, עבדי צאן ברזל – לרבי יוסי אינם אוכלים מפני חלקו של עובר. לרשב"י: הניח זכרים – יאכלו ולא חיישינן לחלק העובר, שמא נקבה היא ואין לה חלק במקום בן, ואפילו אם הוא זכר שמא תפיל. הניח רק נקבות – לא יאכלו, שמא העובר זכר ואין לנקבות במקום זכר, ועובר זכר אינו מאכיל.

דף ס"ז – ע"ב

מחלוקת ת"ק ורשב"י בהניח בנים והניחה מעוברת אם עבדי צאן ברזל אוכלים בתרומה מחמת הנולדים – לרשב"י אין חוששים למיעוט שמא העובר זכר ושמא לא תפיל, אלא הולכים אחר רוב צדדים (שמא נקבה ואם זכר שמא תפיל) ואין לעובר חלק בהם, ותנא קמא חושש למיעוט.

יתומים קטנים שבאו לחלוק בנכסי אביהם ב"ד מעמידים אפוטרופוס לכל אחד וברורים להם חלק יפה, לשמואל הגדילו יכולים למחות, לרב נחמן אינם יכולים למחות, שאם כן מה כח בית דין יפה.

בת ישראל אלמנת כהן שהניח זכרים והניחה מעוברת יכולים בית דין להעמיד אפוטרופוס לעובר לזכות עבורו שאר נכסים ולא יהיה לו חלק בעבדים, ואז יכולים עבדי צאן ברזל לאכול בתרומה.

מי שמת והניח בנים ובנות ונכסים מועטים – תיקנו חכמים שהבנות יזונו והבנים ישאלו על הפתחים, ואם קדמו הבנים ומכרו הנכסים – מה שמכרו מכרו.

כהן שהניח אשתו מעוברת והניח בנים ובנות ונכסים מועטים –אין אומרים שעבדי צאן ברזל אוכלים בתרומה – שאם העובר זכר הלא אין הבנים יורשים מדרבנן, ואם העובר נקבה כל זמן שלא יצאה לאוויר העולם לא תקנו לה חכמים ־ שהרי אף אחר תקנת חכמים שהבנות יזונו אם קדמו הזכרים ומכרו מכירתם הרי שנחשבים הנכסים ברשותם, ולפיכך אם העובר זכר פוסל העבדים מלאכול בתרומה.

משנה . העובר פוסל מתרומה ואינו מאכיל – שבת כהן שנתאלמנה מבעלה ישראל והניחה מעוברת אינה חוזרת לתרומת בית אביה, שנאמר 'ושבה אל בית אביה כנעוריה' – בזמן שהיא דומה לנעוריה פרט למעוברת. ואין העובר מאכיל בת ישראל שנתאלמנה מכהן והניחה מעוברת, שנאמר 'ויליד ביתו הם יאכלו' קרי ביה 'יאכילו' שרק ילוד מאכיל.

יבם פוסל מתרומה ואינו מאכיל – שבת כהן שנתאלמנה מישראל יבמה פוסלה מלשוב לתרומת בית אביה, שנאמר 'ושבה אל בית אביה' פרט לשומרת יבם שאינה ברשותה לשוב שאגודה ביבם. ואין יבם כהן מאכיל שומרת יבם בת ישראל, שנאמר 'קנין כספו' והיא קנין אחיו ולא כספו.

אירוסים פוסלים מתרומה ואין מאכילים – שבת כהן שנתארסה לישראל נפסלה מלאכול בתרומת בית אביה, שנאמר 'ובת כהן כי תהיה לאיש זר היא בתרומת אביה לא תאכל' ו'תהיה' היינו קידושין. ואין אירוסים מאכילים בת ישראל שנתארסה לכהן מדרבנן הגם שקניין כספו היא ־ שגזרו חכמים שמא תשקה לאחיה ולאחותה.

חרש ובן ט' שנים ויום אחד ־ פוסלים מתרומה ואין מאכילים, ויתבאר בגמרא להלן (דף ס"ח.).

ספק שהוא בן ט' שנים ויום א', ספק הביא ב' שערות, נפל הבית עליו ועל בת אחיו ואין ידוע אי זה מת ראשון – צרתה חולצת ולא מתייבמת, ויתבאר בגמרא להלן (דף ס"ח.).

© כל הזכויות שמורות